

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

předkládáme Vám nové číslo našeho odborného časopisu, které přináší pestrou škálu příspěvků z oblasti právní historie. Naší snahou je přinést Vám hluboké a zasvěcené analýzy, které nejen rozšiřují znalosti o právních systémech i jednotlivých institutech v minulosti, ale současně obohacují i moderní právní diskurs. Články, které zde naleznete, se věnují tématům, jako jsou církevní reformy, právní instituty v historických traktátech nebo aplikace socialistického práva. V úvodní stati se Jakub Razim věnuje historickému zkoumání institutu odvolání, jak je popsán v *Parvus ordinarius*, důležitém právním traktátu středověké Prahy. Autor podává podrobný rozbor tohoto pramene a vysvětluje, jakým způsobem apelace sloužily k ochraně práv účastníků řízení. Jedná se o hodnotný příspěvek k porozumění vývoje procesního práva v českých zemích. Anatolij A. Lytvynenko ve svém článku zkoumá pojem *res divini iuris*, tedy věci „božího práva“, souvisejících s náboženskými obřady a sloužily také k dalším účelům. Autor porovnává postupný vývoj tohoto právního pojmu a sleduje jeho další vývoj v judikatuře různých právních systémů. Následující příspěvek Jánose Bally podrobně analyzuje reformy, které zavedl císař Josef II. a jejich konkrétní dopad na piaristický řád v Maďarsku. Autor nabízí bližší pohled na to, jak osvícenské ideály ovlivnily klérus a jeho působení, zejména s ohledem na vzdělávací sféru a řízení církevních záležitostí. Tento článek přispívá k pochopení historického vývoje církevních reforem v Habsburské monarchii a jejich specifických důsledků pro Zálitavsko. Další stať se věnuje novodobé historii a Milan Dobeš se v ní zaměřuje na vývoj a zvláštnosti trestného činu výtržnictví v období socialistického Československa, a jeho promítání do soudní praxe. Autor analyzuje konkrétní případy i kontext, ve kterém tyto normy fungovaly, a ukazuje, jak byly využívány k upevňování moci režimu. Ádám Varga a Olivér Ráth se věnují dokumentaci a záznamům o sledování občanů státní bezpečností v Maďarsku a zaměřuje se na otázky přístupu k těmto materiálům a jejich důkladného zpracování. Ukazují, jakým způsobem jsou tyto záznamy dostupné veřejnosti a historikům, jak se s nimi zachází v rámci zpracování a archivace a jaké právní či institucionální překážky omezují plné využití těchto zdrojů. Příspěvek také analyzuje vliv těchto obtíží na porozumění nedávné minulosti a na proces vyrovnávání se s tímto jevem. V rubrice „Studentské práce“ Vám přinášíme články začínajících badatelů, kteří se věnují tématům socialistické justice a ústavního práva Spojených států amerických. Jejich práce jsou dokladem inovativního přístupu ke zkoumání právní historie. První studie je od Petry Zapletalové, která se v ní zaměřuje na soudružské soudy, které fungovaly jako specifické nástroje vynucování vůle vládnoucí třídy v některých zemích východního bloku. Autorka rozebírá, jak byly tyto soudy používány k prosazování hodnot a ideálů režimu, a nabízí komparativní pohled na jejich působení v různých státech. V následující práci Jaroslav Ženíšek zkoumá, jak doktrína řádného procesu (*substantive due process*) umožnila inkorporaci Listiny práv do právního řádu Spojených států. Autor analyzuje klíčové judikáty, které umožnily přijetí této doktríny, a zároveň sleduje její význam pro

americkou justici. Jako vždy zde čtenáři najdou i recenze na zajímavé publikace, které byly vydány v nedávné době. Věříme, že každý čtenář zde najde něco, co rozšíří jeho pohled na právo a jeho historické i současné aspekty.

Přejeme Vám příjemné čtení.

Petra Skřejpková

doi: 10.14712/2464689X.2024.25